

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sancti Gregorii Papæ Primi Cognomento Magni Opera

In Tres Tomos Distributa. Ex quamplurimis MSS. Codicibus emendata ;
Additæ Sunt Quædam Notæ in Dialogos & Epistolas ejusdem S. Gregorii

Gregor <I., Papst>

Lutetia Parisiorum, 1675

Elogia Quorundam aliorum veterum Scriptorum de sancto Gregorio Papa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74915)

ELOGIA

Quorumdam aliorum veterum Scriptorum de
sancto Gregorio Papa.

Vixit hic
anno Domini
600.

DE EODEM S. GREGORIO
PAPA, GREGORIUS THURONENSIS
Libro X. historiarum.

CAP. I.

Beati. Diac.
lib. 1. c. 36.

S. Anton. in
chron. p. 2.
cap. 3. tit. 12.
§. 12.

Ezech. 9. c.

Joan. Diac.
lib. 1. c. 1.

ANNO quintodecimo Childeberti Regis, Diaconus noster ab urbe Roma cum sanctorum pignori veniens, sic retulit, quod anno superiore, mense nono, tanta inundatione Tiberis fluvius urbem Romam obtexit, ut aedes antiquae diruerentur: horrea etiam Ecclesiae subversa sint, in quibus nonnulla millia modiorum tritici perierunt. Multitudo etiam serpentium cum magno dracone in modum trabis valida, per hujus fluvij alveum in mare descendit. Sed suffocata bestia inter falsos maris turbidi fluctus, littori ejecta fuit. Subsecuta est e vestigio clades, quam inguinariam vocant. Nam medio mense vndecimo adveniens, primum omnium, juxta illud, quod in Ezechielem Propheta legitur: *A sanctorum meo incipite*: Pelagium Papam percussit. Quo defuncto, magna strages populi de hoc morbo facta est. Sed quia Ecclesia Dei absque rectore esse non poterat, Gregorium Diaconum plebs omnis elegit.

Hic enim de Senatoribus primis, ab adolescentia devotus Deo, in rebus propriis lex in Sicilia monasteria congregavit. Septimum intra vrbis Romae muros instituit: quibus tantam delegans terrarum copiam, quanta ad victum quotidianum praeberendum sufficeret. Reliqua vendidit cum omnipraesidio domus, ac pauperibus erogavit. Et qui ante ferico contextu, ac gemmis micantibus solitus erat per Urbem procedere trabeatus, nunc tenui contextu vestitu ad altaris Dominici ministerium consecratur, septimusque Levita ad adiutorium Papae asciscitur. Tanta insuper ei abstinentia in cibis, vigilantia in orationibus, strenuitas in ieiunijs erat, ut infirmato stomacho, vix consistere posset. Litteris grammaticis, dialecticisque ac rethoricis ita erat institutus, ut nulli in urbe ipsa putaretur esse secundus. Hunc apicem attentius fugere tentans, ne quod prius abjecerat, rursum ei in saculo de adepto honore jaecantia quaedam subreperet: unde factum est, ut epistolam ad Imperatorem Mauritium dirigeret, cuius filium ex lavacro sancto susceperat, conjurans, & multa prece deposcens, ne vnquam consensum praeberet populis, ut se hujus honoris gloria sublimarent. Sed praefectus vrbis Romae germanus ejus, anticipavit nuntium, & comprehenso eo, ac disruptis epistolis, consensum, quem populus praeberet, Imperatori direxit. At ille gratias Deo agens pro amicitia ipsius Diaconi, quod tanti honoris locum reperisset, data preceptione, ipsum iussit institui. Cumque in hoc restaret ut benediceretur, & lues populum devastaret, verbum ad plebem pro agenda poenitentia in hunc modum exercitum est.

S. Greg. Tom. I.

ORATIO BEATI GREGORII
PAPAE AD PLEBEM.

CAP. II.

PORTET fratres charissimi, ut flagella Dei, quae metuere ventura debuimus, saltem praesentia, & experta timeamus. Conversionis nobis aditum dolor aperiat, & cordis nostri duritiam ipsa quam patimur poena dissolvat. Ut enim Propheta teste, praedictum est: *Pervenit gladius usque ad animum*. Ecce etenim cuncta plebs caelestis irae mucrone percussit, & repentina singuli caede vastantur, nec languor mortem praevinit, sed languoris moras, ut cernitis, mors praecurrit. Percussus quisque ante rapitur, quam ad lamenta poenitentiae convertatur. Pensate ergo qualis ad conspectum districti iudicis pervenit, cui non vacat flere quod fecit. Et habitatores quidem non ex parte subtrahuntur, sed pariter corrumpunt: domus vacuae relinquuntur, filiorum funera parentes aspiciunt, & sui eos ad interitum heredes praecedunt. Vnusquisque ergo nostrum ad poenitentiae lamenta confugiat, dum flere ante percussionem vacat. Revocemus ante oculos mentis, quidquid errando commisimus; & quod nequiter egimus, flendo puniamus. *Præveniamus faciem ejus in confessione*: & sicut Propheta admonet, *Levemus corda nostra cum manibus ad Deum*. Ad Deum quippe corda cum manibus levate, est orationis nostrae studium cum merito bonae operationis erigere. Dat profectò, dat tremori nostro fiduciam, qui per prophetam clamat: *Nolo mortem peccatoris, sed ut convertatur, & vivat*. Nullus autem de iniquitatum suarum immanitate desperet: veterinosas namque Ninivitarum culpas tridua poenitentia absterfit, & conversus latro vitae premia etiam in ipsa sententia suae mortis emeruit. *Levemus igitur corda, & praesumamus nos jam percepisse, quod petimus*. Citius ad precem iudex flectitur si à pravitate sua petitor corrigatur. Imminente ergo tantae animadversionis gladio, nos importunis precibus insulamus. Ea namque, quae ingrata esse hominibus importunitas solet, iudici veritatis placet: quia pius, & misericors Deus, vult à se precibus veniam exigi, qui quantum mere-mur, non vult irasci. Hic etenim per Psalmistam dicit: *Invoca me in die tribulationis tuae, cripiam te, & magnificabis me*. Ipse ergo sibi testis est, quia invocantibus misereri desiderat, qui monet, ut invocetur. Proinde, fratres charissimi, contrito corde, & correctis operibus, ab ipso ferie quartae primo diluculo, ad septiformem litaniam juxta distributionem inferius designatam, devota ad lacrymas mentes veniamus: ut districtus iudex, cum culpas nostras nos punire consideraverit, ipse à sententia propositae damnationis parcat. Clerus igitur egrediatur ab Ecclesia sanctorum martyrum Cosmae & Damiani cum presbyteris regionis sextae. Omnes verò Abba-

Reg. lib. 11.
epist. 2.
Joan. Diac.
lib. 1. c. 41.

Hier. 4. c.

Psal. 94.

Ther. 3. c.

Ezech. 33. c.

10ns. 3. d.

Luc. 23. f.

Psal. 94. c.

I

tes cum monachis suis, ab Ecclesia sanctorum martyrum cervasij & Prothasij cum presbyteris regionis quarta. Omnes Abbatissa cum congregationibus suis, egrediantur ab Ecclesia sanctorum martyrum Marcellini & Petri cum presbyteris regionis prima. Omnes infantes ab Ecclesia sanctorum martyrum Joannis & Pauli cum presbyteris regionis secunda. Omnes vero laici ab Ecclesia Protomartyris Stephani cum presbyteris regionis septima. Omnes mulieres vidua ab Ecclesia sancta Euphemie cum presbyteris regionis quinta. Omnes autem mulieres conjugata egrediantur ab Ecclesia sancti martyris Clementis cum presbyteris regionis tertia: ut de singulis Ecclesiis exeuntes cum precibus, & lacrymis, ad beatam Mariam semper virginis Genitricis Domini nostri Iesu Christi Basilicam congregemur, ut ibi diutius cum fletu, ac gemitu Dominum supplicantes, peccatorum nostrorum veniam promereri valeamus.

Hæc cum dixisset, congregatis clericorum catervis, psallere iussit per triduum ac deprecari Domini misericordiam. Hora igitur tertia veniebant omnes chori psallentium ad Ecclesiam, clamantes per plateas urbis: *Kyrie elison*. Asserebat autem Diaconus noster, qui aderat, in unius horæ spatio, dum voces plebs ad Dominum supplicationis emisit, octoginta homines ad terram corruisse, & spiritum exhalasse. Sed non desistit Sacerdos tantum predicare populo, ne ab oratione cessarent. Ab hoc etiam Diaconus noster reliquias sanctorum, ut diximus, sumpsit, dum adhuc in Diaconatu degeret. Qui cum post elationem latibula fugæ præpararet, capitur, trahitur, & ad Beati Apostoli Petri Basilicam deducitur, itaque ad Pontificalis gratiæ officium consecratus, Papa Urbis datus est. Sed noluit Diaconus noster nisi post Episcopatum ejus confirmatum redire, & nisi prius qualiter ordinatus esset, præsentem contemplatione suspiceret.

*Joan. Diac.
lib 1. cap.
43. vita.*

*Vixit hic
anno Domini.
1070.*

VITA S. GREGORII MAGNI, EX ADONE ARCHIEPISCOPO Trevirensi.

*Hebetur in
Martyrol.
siv. Martii.*

ROMÆ depositio sancti Gregorij Papæ, qui nobili genere liberalibus artibus eruditus est. Deinde de defunctis parentibus, sex in Sicilia monasteria construens, septimum intra Urbis muros constituit; In quo ipse post sæcularem habitum multis fratribus aggregatis, sub Abbatis imperio strenuè militavit, & sua nobilitatis lineam moribus extulit, probis actibus decoravit. Nam qui antè sericis vestibus ac gemmis micantibus per urbem solebat procedere trabebatur, post vili contactus tegmine, ministrabat pauper ipse pauperibus. Quibus monasteriis tantum de redditibus prædiorum delegavit, quantum posset comorantibus ad quotidianum victum sufficere: reliqua vero vendidit, ac pauperibus erogavit. Deinde coactus & multum renitens, factus urbis Romæ Summus Pontifex, Anglorum gentem ad fidem convertit: directis videlicet sui monasterij monachis, Melito, Augustino, atque Joanne, & cum eis aliis plurimis fratribus, Rexit autem gloriosissimè Romanam Ecclesiam annis xij. mensibus sex, & diebus decem. Augmentavit etiam in præfatione Canonis: *Disque nostros in tua pace dispo-*

DE EODEM SANCTO GREGORIO PAPA, VENERABILIS BEDA.

ANNO Dominica incarnationis sexcentesimo quinto, beatus Papa Gregorius, postquam sedem Romanæ & Apostolica Ecclesiæ tredecim annos, menses sex, & dies decem gloriosissimè rexit, defunctus est, atque ad æternam regni cælestis sedem translatus. De quo nos convenit, quod nostram, id est Anglorum gentem de potestate satanæ ad fidem Christi sua industria convertit, latior in nostra historia Ecclesiastica facere sermonem: quem rectè nostrum appellare possumus, & debemus Apostolum: quia cum primum in toto orbe generet Pontificatum, & conversis jamdudum ad fidem veritatis esset prælatus in Ecclesia, nostram gentem catenus idolis mancipatam Christi fecit Ecclesiam: ita ut Apostolicum illum de eo licet nobis proferre sermonem: Quia etsi aliis non est Apostolus, sed tamen nobis est: *Nam signaculum Apostolatus ejus nos sumus in Domino.* Erat autem natione Romanus, ex patre Gordiano, genus à proavis non solum nobile, sed & religiosum ducens. Deinde Felix ejusdem sedis Apostolica quondam Episcopus, vir magna gloria in Christo, & in Ecclesia, fuit ejus atavus: sed & ipse nobilitatem religionis non minorem, quam parentes, & cognati, virtute devotionis exercebat. Nobilitatem vero illam, quam ad sæculum videbatur habere, totam ad nanciscendam supernæ gloriæ dignitatis, divina gratia largiente, convertit. Nam mutato repente sæculari habitu, monasterium petiit: in quo tanta perfectionis gratia cepit conversari, ut sicut ipse postea contestari solebat flendo, animo illius labentia cuncta subter essent: ut rebus omnibus, quæ voluntur, emineret nunquam nisi cælestia cogitare soleret, ut etiam retentus corpore ipsa jam carnis claustra contemplatione transfiret: ut mortem quoque, quæ penè cunctis pœna est, videlicet ut ingressum vitæ, & laboris sui præmium amaret. Hæc autem ipse de se, non profectum jactando virtutum, sed desendo potius defectum, quem referre consueverat, sibi per curam pastorem incurrisse videbatur. Denique tempore quodam secreto cum Diacono suo Petro colloquens, enumeratis animi sui virtutibus præcis, mox dolendo subjunxit: At nunc ex occasione curæ pastoralis sæcularium hominum negotia patitur, & post tam pulchram quietis suæ speciem, terreni actus pulvere fœdatur. Cumque pro condescensione multorum se ad exteriora sparserit, etiam cum interiora appetit, ad hæc proculdubio minor redit. Perpendo itaque quid tolero, perpendo quid amisi: dumque intueor illud, quod perdidit, fit hoc gravius, quod porto.

Hæc quidem sanctus vir ex magnæ humilitatis intentione dicebat, sed nos credere decet nihil cum monachica perfectionis perdidisse, occasione curæ pastoralis: immò potiorem tunc sumpsisse profectum de labore conversionis multorum, quam de propria quondam quiete conversionis habuerat, maxime quod & Pontificali functus officio, domum suam monasterium facere curavit. Et dum primum de monasterio abstractus, ad ministerium altaris ordinatus, atque Constantinopolim Apocrisiarius ab Apostolica Sede directus est, non tamen in terreno conversatus palatio, propositum vite cælestis intermisit. Nam quosdam fratrum ex monasterio suo, qui eum gratia germana charitatis ad Regiam urbem secuti sunt, in tutamentum cepit observantiam regularis habere, videlicet, ut eorum semper exem-

plo, sicut ipse scribit, ad orationis placidum litus quasi anchoræ sane restringeretur, cum incessabili causarum secularium impulsu fluctuaret, concussamque sæculi mentem actibus, inter eos quotidie per custodiam lectionis roboraret eloquium.

Horum ergo consortio non solum à terrenis munitus incussibus, verum etiam ad cælestia exercitijs vite magis successus. Nam hortati sunt eum, ut librum beati Job magnis involutum obscuritatibus, mystica interpretatione discuteret, neque negare potuit opus, quod sibi fraternus amor multis utile futurum imponebat. Sed eundem librum quomodo juxta litteram intelligendus, qualiter ad Christi & Ecclesiæ sacramenta referendus, quo sensu unicuique fidelium sit aptandus, per triginta quinque libros expositionis miranda ratione perdocuit. Quod videlicet opus in Regia quidem urbe Apocripharius inchoavit, Romæ autem jam factus Pontifex implevit. Qui cum esset adhuc in urbe Regia positus, nascentem ibi novam hæresim de statu nostræ resurrectionis, in ipso, quo exorta est, initio, juvante se gratiâ catholice veritatis, attrivit. Si quidem Eutychieus ejusdem urbis episcopus dogmatizabat, corpus nostrum in illa resurrectionis gloria impalpabile, ventis, aëreque subtilius esse futurum. Quod ille audiens, & ratione veritatis, & exemplo Dominicæ resurrectionis probavit, hoc dogma orthodoxæ fidei omnimodis esse contrarium. Catholica etenim fides habet, quòd corpus nostrum in illa immortalitatis gloria sublimatum, subtile quidem sit per effectum spiritalis potentia, sed palpabile per veritatem naturæ, juxta exemplum Dominicæ corporis, de quo à mortuis fuscitatio dicit ipse discipulis: *Palpate, & videte, quia spiritus carnem & ossa non habet, sicut me videtis habere.* In cujus assertionis fidei venerabilis pater Gregorius in tantum contra nascentem hæresim novam laborare contendit, tantæque hac instantia, juvante etiam pissimo Imperatore Tiberio Constantino, committit, ut nullus exinde sit inventus, qui ejus resuscitator existeret. Alium quoque librum composuit egregium, qui vocatur Pastoralis, in quo manifesta luce patefecit, qualis ad Ecclesiæ regimen assumi, qualiter ipsi rectores vivere, qua discretione singulas quasque audientium instruere personas, & quanta consideratione propriam quotidie debeant fragilitatem pensare. Sed & Homilias Evangelij numero quadraginta composuit, quas in duobus codicibus æqua sorte distinxit. Libros etiam Dialogorum quatuor fecit, in quibus rogatu Petri Diaconi sui virtutes sanctorum, quos in Italia clariore nosse, vel audire poterat, ad exemplum vivendi posteris collegit: ut sicut in libris expositionum suarum, quibus sit virtutibus insudandum, edocuit, ita etiam descriptis sanctorum miraculis, quæ virtutum eorum sit claritas, ostenderet. Primam quoque & ultimam Ezechielis prophetæ partem, quæ videbantur obscuriores, per Homilias viginti duas declaravit, ac quantum lucis intus habeant, demonstravit: Non excepto libello Responsonum, quas ad interrogationes S. Augustini, primi Anglorum Episcopi, scripsit, ut supra docuimus, totum ipsum libellum his inferentes historis libello quoque Synodico quem cum Episcopis Italiae de necessariis Ecclesiæ causis utilissimum composuit, & familiaribus ad quosdam litteris. Quod eo magis mirum est, tot eum ac tanta condere volumina potuisse, quod penè omni juventutis suæ tempore, ut verbis ipsius loquar, crebris viscerum doloribus cruciatur, horis, momentisque omnibus fracta stomachi virtute lassescbat, lentis quidem, sed tamen continuis febribus anhebat. Verum inter hæc dum sollicitus pensaret, quia scriptura teste, omnis filius, qui recipit, flagel-

S. Greg. Tom. I.

latur, quò malis presentibus durius deprimebatur, eò de aeterna certis præsumptione respirabat. Hec quidem de immortali ejus dicta sint ingenio, quod nec tanto potuit corporis dolore restringi. Nam alij quidem Pontifices construendis ornandisque auro vel argento Ecclesiis operam dabant: hic autem totus erga animarum lucra vacabat. Quidquid pecuniæ habuerat, sedulus hoc dispergere, ac dare pauperibus curabat, ut *justitia ejus maneret in seculum seculi, & cornu ejus exaltaretur in gloria.* ita ut illud beati Job veraciter dicere posset: *Auris audiens beatificabat me, & oculus videns testimonium reddebat mihi, quod liberafsem pauperem vociferantem, & pupillum, cui non esset adiutor.*

Benedictio peritum super me veniebat, & cor vidua consolatus sum. Injustitia indutus sum, & vestivi me sicut vestimento, & diademate, iudicio meo. Oculus sui cæco, & pes claudo. Pater eram pauperum, & causam, quam nesciebam, diligentissime investigabam. Conterebam molas iniqui, & de dentibus illius auferbam prædam. Et paulò post: *Si negavi, inquit, quod volebant, pauperibus, & oculos vidua expectare feci. Si comedi buccellam meam solus, & non comedit pupillus ex ea: quia ab infantia mea crevit mecum miseratio, & de utero matris meæ egressa est mecum.* Ad cujus pietatis, & justitiæ opus pertinet etiam hoc, quòd nostram gentem per prædicatores, quos huc direxit, de dentibus antiqui hostis eripiens, aeternæ libertatis fecit esse participem. Cujus fidei, &

saluti corgaudens, quæque digna laude commendans, ipse dicit in expositione beati Job: *Ecclesia Britannia, quæ nihil aliud noverat, quam barbarum fremdere, jam dudum in divinis laudibus Hebraum cœpit Alleluia resonare.* Ecce quondam timidus, jam substratus sanctorum pedibus servit Oceanus, cistisque Barbaros immites, quos terræ principes edomare nequiverant, hos pro divina formidine, sacerdotum ora simplicibus verbis ligant: & qui catervas pugnantium infideles nequaquam metuerent, jam nunc fideles humilium linguas timent. Qui enim perceptis cælestibus verbis clarificentibus quoque miraculis virtus ei divinæ cognitionis infunditur, ejusdem divinitatis terrore refrenatur, ut grave agere metuat, ac totis desiderijs ad aternitatis gratiam venire concupiscat. Quibus verbis beatus Gregorius hoc quoque declarat, quòd S. Augustinus, & socij ejus, non solum prædicator e verborum, sed etiam cælestium ostensione signorum, gentem Anglorum ad agnitionem veritatis perducebant.

Fecit inter alia beatus Papa Gregorius, ut in Ecclesiis beatorum Apostolorum Petri & Pauli, super corpora eorum Missæ celebrarentur. Sed & in ipsa Missarum celebratione tria verba maxime perfectionis plena superadjecit: *Dieique nostros in tua pace disponas: atque ab aeterna damnatione nos eripi, & in electorum tuorum jubeas grege numerari.* Rexit autem Ecclesiam temporibus imperatorum Maurij & Phocatis. Secundo autem ejusdem Phocatis anno transiens ex hac vita, migravit ad veram, quæ in cælis est, vitam. Sepultus verò est corpore in Ecclesia beati Petri Apostoli ante secretarium, die quarto Iduum Martiarum, quandoque in ipso cum cæteris sanctæ Ecclesiæ Pastoribus resurrecturus in gloria. Nec silentio prætereunda opinio, quæ de beato Gregorio traditione majorum ad nos usque perlata est: quæ videlicet ex causa admonitus, tam sedulam erga salutem nostræ gentis curam gesserit. Dicunt, quia die quadam, cum advenientibus nuper mercatoribus, multa venalia in forum fuissent collata multique ad emendum confluisent, & ipsum Gregorium inter alios advenisse, ac vidisse inter alia pueros venales positos candidi corporis, ac

I ij

venusti vultus; capillorum quoque forma egregia. Quos cum aspiceret, interrogavit, ut aiunt, de qua regione vel terra essent allati: dictumque est, quod de Britannia insula, cujus incolæ talis essent aspectus. Rursus interrogavit, utrum iidem in ea insula essent Christiani, an paganis adhuc erroribus essent implicati. Dicitur est, quod essent pagani. At ille intimo ex corde longa trahens suspiria: Heu pro dolor, inquit, quod tam lucidi vultus homines tenebrarum auctor possidet, tantæque gratia frontis speciei mentem ad internam gratiam vacuum gestat. Rursus ergo interrogavit, quod esset vocabulum gentis illius. Respondit, quod Angli vocarentur. At ille: Bene, inquit, nam & Angelicam habent faciem, & tales Angelorum in cælis decet esse coheredes. Quod habet nomen ipsa provincia, de qua isti sunt allati? Respondit, quod Deiri vocarentur iidem provinciales. At ille inquit: Bene Deiri, de ira eruti, & ad misericordiam Christi vocati. Rex provincie illius quomodo vocatur? Respondit, quod Ælle diceretur. At ille alludens ad nomen, ait: Alleluia laudem Dei creatoris illis in partibus oportet cantari. Porro accedens ad Pontificem Romanæ, & Apostolicæ Sedis (nondum enim erat ipse Pontifex factus) rogavit, ut genti Anglorum in Britanniam aliquos verbi ministros, per quos ad Christum converterentur, mitteret: seipsum paratum esse in hoc opus Domino cooperante, perficiendum, si tamen Apostolico Papæ, hoc ut fieret, placeret. Quod dum perficere non possit, quia etiam Pontifex concedere illi, quod petierat, voluit; non tamen cives Romani, ut tam longè ab urbe secederet, potuerunt permittere. Mox ut ipse Pontificatus officio functus est, perfecit opus diu desideratum, alios quidem prædicatores mittens, sed ipse prædicationem, ut fructificaret, suis exhortationibus, ac precibus adjuvans. Hæc juxta opinionem, quæ ab antiquis accepimus, historia nostra Ecclesiastica inserere optimum duximus.

Vixit hic
anno Domini
1300.

VITA S. GREGORII MAGNI
PER SIMONEM METASTASTEN.

BEATUS Gregorius, qui sanctæ Dei Ecclesiæ Romanæ Pontifex fuit; antequam fieret Patriarcha, Monachus erat in Monasterio sancti Andreae Apostoli ad clivum Scauri, prope templum sanctorum Martyrum Ioannis & Pauli. Atque illi quidem Monasterio ipse præerat. Matrem verò habuit beatam Silviam, quæ tunc juxta portam sancti Apostoli Pauli locum patrium, qui Cella nova dicitur, incolebat. Accidit ut cum in cellula ipse sua sederet, & scriberet, accesserit ad eum mendicus voce supplicis Miserere mei, inquit, serve Dei altissimi, qui cum essem navis gubernator, naufragium feci, & aliena, meaque perdidit. At ille, uti benignus in pauperes, ac verè Christi servus, vocato procuratore: Da, inquit, frater huic sex nummos aureos. Frater autem id, quod servus Dei Gregorius mandaverat, fecit, mendicisque pecuniam dedit. Eodem rursus die pauper idem ab beato Gregorio venit, & miserere mei, inquit, serve Dei altissimi, qui cum multa amiserim, parum abs te accipi. Beatus autem Gregorius ministrum suum iterum vocavit, dixitque ut sex item nummos eidem pauperi numeraret. Ac frater quidem paruit. Sed pauper cum, acceptis duodecim nummis, discessisset, ad beatum Gregorium paulò post redijt eodem die: Miserere inquit, mei, serve Dei altissimi, & aliquid rursus elargire: quoniam magnam jacturam feci. Procuratore tertium accersito: Da frater, in-

To. Diac. lib.
1. c. 9. 10.

Aquit, huic pauperi sex alios nummos. At ille respondens: Crede mihi pater, inquit, ne unus quidem in arca relictus est nummus. Cui beatus Gregorius: Nonne aliud quiddam habes in promptuario, ut vas aliquod aut vestimentum, quod pauperi largiaris? Nullum, respondit ille, vas habemus, præter argenteum illud, quod magna domina de more leguminibus plenum misit. Abi, inquit servus Dei Gregorius, atque illud pauperi præbe. Frater autem fecit quod sibi à beato Gregorio mandatum fuerat. Pauper igitur, acceptis duodecim nummis, & vase argenteo, discessit. Cùm autem in sanctissima & maxima Dei Ecclesiæ veteris Romæ creatus esset Patriarcha, & quemadmodum Patriarcharum est consuetudo, quodam die thesaurario mandasset ut duodecim pauperes ad mensam suam convocaret, qui secum pranderent, paruit ille, ac pauperes convocavit. Verùm cùm discubissent cum Patriarcha, deprehensi sunt esse tredecim. Quamobrem accessit thesaurario: Nonne, inquit, mandavi tibi, ut duodecim vocares? Cur igitur tredecim vocasti præter sententiam meam? His ille auditus perterritus: Crede, inquit, mihi venerande domine, duodecim sunt: nec alius quisquam, præter Patriarcham tredecim vidit. Inter prandendum igitur Patriarcha tertium decimum illum spectabat, qui in summo scamno confidebat. Et ecce facies ejus varias formas sumebat. Modò enim senex, modò adolescens ille videbatur. Itaque cùm è mensa confurrexissent, beatus Gregorius, reliquis omnibus dimissis, tertiumdecimum illum, qui tam admirandus ipsi visus fuerat, manu apprehensum in cubiculum duxit, & allocutus est ad hunc modum: Adjuro te per magnam omnipotentis Dei virtutem, ut aperias mihi, qui sis, & quo nomine appelleris. Et ille: Cur, inquit, nomen meum quaris, quod est admirabile? Ego sum pauper ille, qui ad te veni in mansionem sancti Andreae Apostoli ad clivum Scauri, cùm tu in cellula tua federes ac scriberes, cui duodenos dedisti nummos, & vas, quod tibi beata mater tua Silvia cum leguminibus miserat. Itaque cùm perpicuum fuerit, te in cordis simplicitate, & patientia constantem permansisse, ex quo die mihi hæc tribuisti, constituit Dominus ut Ecclesiæ sanctæ sue, pro qua propriam etiam sanguinem effudit, Pontifex fieres, & Petri principis Apostolorum successor esses: ut posses omnibus, quodcumque opus foret, subministrare. Vnde, beatus, inquit Gregorius, nosti, tunc Dominum, ut ego Pontifex fierem, decrevisse? Quia respondit, sum Dei Angelus omnipotentis, idcirco id novi. Et tunc Dominus misit me, ut animi tui propositum explorarem, & utrum humanitate ductus, an ostentatione faceres elemosynam. Quo beatus Gregorius audito timuit, neque enim antea eum Angelum esse cognoverat; & ideo cum illo, tanquam cum homine, egerat & locutus fuerat. Dixit autem Angelus ad beatum Gregorium: Ne timeas, misit enim me Deus, ut tecum verser in hac vita. Quod ille cùm audisset, humi prostratus in faciem suam, adoravit Dominum: Si propter exiguam hanc inquit, ad promerendum animi propensionem, tantum benignitatis cumulum clementissimus dominus declaravit, ut Angelum suum mitteret, qui mei in perpetuum custos esset, quænam eorum futura est gloriæ magnitudo, qui mandatis ejus obtemperabunt, & justitiam colent? Verax enim est ille, qui dixit: Judicio misericordiam præstari, & Deo scenerari eum, qui pauperis miseretur. Quin etiam ipse Dominus Angelorum, qui salutis hominum auctor est, eos, qui à dextris erunt collocati, sic alloquitur: Venite Benedicti Patris mei, paratam vobis à mundi constitutione suscipite regni hereditatem. Et *Matth. 25*

*Esurivi enim, & dedisti mihi manducare. Siti-
vi, & d distis mihi bibere. Hospes eram, & col-
legisti me. Ager, & visitasti me. Nudus, &
operuisti me. In carcere & venisti ad me. Quatenus
enim fecisti uni ex his fratribus meis minimis,
mihi fecisti. Quam quidem beatam vocem utinam
audiamus nos omnes, qui hec vel legimus, vel au-
dimus, & consequamur ea bona sempiterna, quae
paravit Deus ijs, à quibus diligitur, per gratiam
atque humanitatem Domini nostri Iesu Christi, cui
gloria in secula seculorum. Amen.*

DE EIVSDEM OPERIBVS
ISIDORVS HISPALENSIS.

*Lib. de Ecl.
scrip.*

GREGORIUS Papa, Romanae Sedis Apostolice
Praesulis, compunctione timoris Dei plenus, &
humilitate summus, tanquam per gratiam sancti
Spiritus scientiae lumine praeditus, ut non modò il-
li praesentium temporum quisquam doctorum, sed
nec in praeteritis quidem illi par fuerit unquam. Hic
in Episcopatus sui exordio edidit librum regulae pa-
storalis, directum ad Ioannem Ravennae Sedis
Episcopum. In quo quilibet docetur, qualis ad offi-
cium regiminis veniat, vel qualiter, dum venerit,
vivere vel docere subiectos studeat. Idem etiam,
efflagitante Leandro Episcopo, librum beati Iob
mystico, ac morali sensu differuit, totamque Pro-
phetiae ejus historiam in triginta quinque volumini-
bus largo eloquentiae fonte explicavit. In quibus
quidem quanta mysteria Sacramentorum aperian-
tur, quantaque sint in amore vite supernae mor-
um praecipua, vel quanta clareant ornamenta ver-
borum, nemo sapiens explicare valebit, etiam si
omnes artus ejus vertantur in linguis. Scripsit etiam,
& quasdam epistolas ad praedictum Leandrum, è
quibus unam in eisdem libris Iob titulo praefationis
adnectit. Altera loquitur de merione baptismatis,
in qua inter caetera ita scriptum est: Reprehensibi-
le, inquit, esse nullatenus potest infantem in bap-
tismate mergere vel semel, vel ter, quando in tribus
merionibus personarum Trinitas, & in una potest
diuinitatis singularitas designari. Fertur tamen idem
excellentissimus vir, & alios libros morales scripsisse,
totumque textum quatuor Evangeliorum sermo-
cinando, in populis exposuisse, incognitum scilicet
nobis opus. Felix tamen, nimium felix, qui
omnium studiorum ejus potuit cognoscere dicta.
Floruit autem Mauritio Imperatore: obiitque in ip-
so exordio Phocae Romani principis.

HONORIVS AVGVSTV-
DVNENSIS.

GREGORIUS, Romanae Urbis Episcopus, orga-
num sancti Spiritus, incomparabilis omnibus
suis praedecessoribus, multa praesole praecleara, ac pre-
obrizo auro pretiosa scripsit. Ad praedictum Ioan-
nem, Pastoralem curam: Ad Leandrum Episcopum,
librum Iob triginta quinque voluminibus largo elo-
quentiae fonte explicavit. Dialogum de miraculis
sanctorum ad Petrum Archidiaconum, Quadragin-

S. Greg. Tom. I.

ta oracula Evangeliorum imò totum textum quatuor
Evangeliorum, sermocinando, opulo pexposuisse dicitur:
& viginti Homilias in Ezechielem, & infi-
nitas epistolas, quarum collectio Registrum dicitur.
Floruit sub Mauritio.

SIGEBERTVS GEMBLA-
CENSIS.

GREGORIUS natione Romanus, ex Pratoe
Vrbano, Monachus Abbas, septimus Romanae
Ecclesiae Levita, Apociliarius Papa Romanae Ec-
clesiae, multa scripsit. Rogatus à Leandro Hyspa-
lensi Episcopo, librum Iob exposuit tripliciter, Hi-
storice, Allegorice, & Moraliter, & librum divi-
dens in sex libros, consummavit hoc mirabile opus
in triginta quinque libris. Primam & ultimam par-
tem Ezechielis Prophetae, quae obscuriores erant, ex-
posuit homilitico sermone. Scripsit ad Marianum
Episcopum quadraginta duas Evangelij homilias. In
initio Pontificatus sui scripsit ad Ioannem Raven-
nae Episcopum, librum Regulae Pastoralis: librum
Dialogorum, quem cum Petro Diacono, suo de mi-
raculis Sanctorum sui temporis habuit, Theudelin-
dae Longobardorum reginae pro munere misit. Epi-
stolarum tot libros posteris reliquit, quot annos in
pontificatu vixit, id est, tredecim & semis. Scripsit
& alia, quae à Romanis post mortem ejus combus-
ta sunt: qui & omnia opera ejus combusserunt, nisi
Petrus Diaconus ejus interveniens confirmasset ju-
rejurando, se vidisse Spiritum sanctum, quasi co-
lumbam super caput Gregorij tractantis, sedentem,
rostrum suum ori illius inferentem. Et hoc ipsum
Petrus hac conditione fecit, ut si post factum iusi-
randum statim moreretur, Romani à libris Grego-
rij comburendis cessarent, si non moreretur, ipse
etiam combustoribus librorum manus daret. Sic
Petrus inter verba juramenti expiravit, & Roma-
norum insania cessavit. Quae scriptura Gregorium
tam illustravit, quam illud, quod Antiphonarium
regulari musica modulatione centonizavit, & scho-
las Cantorum in Romana Ecclesia constituit.

IOANNES TRITHEMIVS.

GREGORIUS Papa primus, ex Monacho or-
dinis S. Benedicti, patria Romanus, post Pe-
lagium Pontificem sedet in Cathedra Petri annis tre-
decim, mensibus sex, vir in divinis scripturis eru-
ditissimus, & in saecularibus litteris vtiq; doctissi-
mus, Theologorum princeps, splendor Philosopho-
rum, & Rhetorum lumen, vita & conversatio-
ne integer atque sanctissimus, cui divinas scriptu-
ras explananti, Spiritus sanctus aliquoties visibili
specie apparuit, eique arcana mysteriorum earun-
dem invisibili magisterio referavit. Hic Romae apud
sanctum Petrum habita Synodo viginti quatuor
Episcoporum, multa ad Ecclesiae utilitatem consti-
tuit, & decretum immunitatis monasteriorum pro-
mulgavit. Scripsit autem plura necessaria volumina,
de quibus feruntur subiecta.

I ij